

Perspektywy wzmocnienia partycypacji społecznej w procesach rozwoju w Polsce

Maciej Borsa

Szkoła Główna Handlowa
Towarzystwo Urbanistów Polskich

Miasto – „dla nas”, czy „nasze”?

„Miasta mają zdolność dostarczania czegoś każdemu, tylko dlatego i tylko wtedy, gdy są one tworzone przez każdego”.

Jane Jacobs: „Życie i śmierć wielkich miast amerykańskich”, 1961
motto Światowego Forum Miejskiego (World Urban Forum) 2014 – ONZ

- Należy zapewnić miastom witalność i różnorodność, między innymi poprzez podmiotowe traktowanie społeczności miejskiej.
- W dzisiejszym świecie włączenie społeczne uznaje się za najważniejszy cel procesu planowania, obok efektywności ekonomicznej i bezpieczeństwa środowiskowego.

Partycypacja: prawdziwa i fałszywa

- włączanie mieszkańców w dyskusję nt. kierunków rozwoju stało się w Polsce modne, ale często efekty tych działań rozczarowują;
- przyczyną jest najczęściej źle przeprowadzony proces partycypacyjny;
- proces ten jest w istocie dość złożony, ale często nie dostrzega się wszystkich jego składowych i zależności pomiędzy nimi;
  - czubek góry lodowej / uszy hipopotama
- działania z pozoru proste kryją wiele pułapek, których można uniknąć dzięki doświadczeniu – *Planning for Real* dostarcza 40 lat doświadczeń;
- *Planning for Real* to zbiór metod i narzędzi działania partycypacyjnego, z których można budować własny projekt, dostosowany do potrzeb i możliwości;
- istnieje szereg innych metod planowania partycypacyjnego, które można z powodzeniem stosować – ale każdy udany projekt jest w swej istocie unikalny i tworzy własną metodę, używając różnych narzędzi;
- kluczem do sukcesu jest rzetelność działania, systematyczność i uczciwość wobec zaangażowanej społeczności.

3 etapy działań

- **aktywizacja** – prace związane z przygotowaniem społeczności lokalnej (interesariuszy) oraz ekspertów do udanego przeprowadzenia procesu planowania partycypacyjnego;
- **identyfikacja** – uświadomienie mieszkańcom (interesariuszom) istoty problemów obszaru oraz możliwości i celowości wspólnego działania w celu ich rozwiązywania,
  - częścią tego etapu jest zebranie opinii mieszkańców na temat uwarunkowań i kierunków rozwoju rewitalizowanego obszaru;
- **włączenie** – nauczenie mieszkańców (interesariuszy) radzenia sobie z problemami, nadawania realności ich oczekiwaniom oraz włączania różnorodnych podmiotów w rozwój obszaru.

ramy czasowe i pracochłonność

wg oszacowania TUP:

- łączna pracochłonność całego procesu planowania partycypacyjnego wynosi 60-200 (średnio 100) osobodni roboczych w zależności od uwarunkowań;
  - obok własnego personelu oraz ewentualnego zaangażowania zewnętrznych facylitatorów należy podjąć ryzyko i wysiłek zaangażowania wolontariuszy lub włączenia lokalnych „aktywistów” i NGO;
- efektywny czas realizacji całego procesu to 80-360 (średnio 120) dni roboczych [4-18 miesięcy, średnio 6 miesięcy];
  - jeśli uda się tego dokonać nieco szybciej to dobrze, jeśli znacznie szybciej – to źle, gdyż świadczy to o „fałszywym” procesie;
- niezwykle ważne są kompetencje osób zaangażowanych w proces.

facylitator

- Facylitator – jego zadaniem jest czynny udział w udrażnianiu procesu komunikacji między osobami bądź grupami, w celu osiągnięcia wspólnego rozwiązania .
- Rolą facylitatora jest mediowanie między stronami. Mediacje różnią się od rozstrzygnięć autorytatywnych (mediacja vs. arbitraż) przede wszystkim tym, że ich celem nie jest ustalenie, kto ma rację, ale wypracowanie rozwiązania jakie zadowala obie strony sporu i na jakie w związku z tym mogą one przystać dobrowolnie.
- Facylitator służy wsparciem w zakresie m.in. doprecyzowania kodu językowego (znaczenie słów), demaskowania faktycznych (nie jedynie deklaracyjnych) intencji stron interakcji, motywowania do pracy nad osiągnięciem celu, zapobiegania ewentualnym konfliktom.
- Mediacja skupia się na poszukiwaniu rozwiązań, możliwych do zastosowania na przyszłość. Nie ma na celu dogłębnego analizowania przeszłości, przepracowywania emocji. Nie jest zatem formą terapii.
- **„zadaniem facylitatora jest wyłącznie pilnowanie, aby nie doszło do kłótni”**

Towarzystwo Urbanistów Polskich

- stowarzyszenie, a nie izba zawodowa – interes społeczny a nie korporacyjny;
- 90 lat tradycji (od 1923 roku) – bagaż doświadczeń, dobrych i złych;
- wspiera nowe kierunki i metody zarządzania rozwojem obszarów zurbanizowanych, podjęło się spolszczenia metody Planning for Real;
- materiały informacyjne i pomoc nt. metodologii Planning for Real:

Towarzystwo Urbanistów Polskich
Zakład Planowania Przestrzennego

warsztat@urbanworkshop.eu

tel.: (+48) 32 253 77 90

p. Anna Pyziak

dni robocze 9:00 – 16:00

www.planningforreal.pl

V KONGRES URBANISTYKI POLSKIEJ

XIII KONGRES MIAST POLSKICH

Łódź, 9 - 11 września 2015 r.

EC 1 Łódź – Miasto Kultury, ul. Targowa 1/3

dziękuję za uwagę !

Maciej Borsa

Szkoła Główna Handlowa
Towarzystwo Urbanistów Polskich

maciej.borsa@xl.wp.pl